EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 18.8.2020.
COM(2020) 384 final

2020/0179 (COD)

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES LĒMUMS

par grozījumiem Lēmumā Nr. 445/2014/ES, ar ko izveido Savienības rīcību "Eiropas kultūras galvaspilsētas" no 2020. līdz 2033. gadam

(Dokuments attiecas uz EEZ)

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

Akciju "Eiropas kultūras galvaspilsētas" (EKG) 2020.–2033. gadā regulē Lēmums Nr. 445/2014/ES[1]. Lēmuma pielikumā ir iekļauts hronoloģisks saraksts, kur norādīts, kad katra dalībvalsts (divas gadā) vai kandidātvalsts/potenciālā kandidātvalsts, kas piedalās programmā "Radošā Eiropa" vai nākamajās Savienības kultūras atbalsta programmās, ir tiesīga uzņemt šo darbību. Konkursi par EKG nosaukuma piešķiršanu sākas sešus gadus pirms nosaukuma gada, attiecīgajai iestādei publicējot uzaicinājumu iesniegt pieteikumus.

Lēmums (ES) 2017/1545[2] šo akciju attiecina arī uz pilsētām Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas valstīs, kuras ir Eiropas Ekonomikas zonas līguma puses un piedalās programmā "Radošā Eiropa" vai nākamajās Savienības programmās, kuras atbalsta kultūru. Lēmumam Nr. 445/2014/ES pievienotais kalendārs attiecīgi aizstāts ar Lēmumam (ES) 2017/1545 pievienoto kalendāru.

Akcijas EKG vispārīgie un specifiskie mērķi ir aprakstīti Lēmuma Nr. 445/2014/ES 2. pantā. Tie ir šādi: sargāt un veicināt kultūras daudzveidību Eiropā, veicināt kultūras ieguldījumu pilsētu ilgtermiņa attīstībā, palielināt kultūras piedāvājuma klāstu, daudzveidību un Eiropas dimensiju pilsētās, arī ar transnacionālu sadarbību, paplašināt kultūras pieejamību un dalību tajā, stiprināt kultūras nozares spējas un saiknes ar citām nozarēm, ar kultūru uzlabot pilsētu tēlu starptautiskā mērogā.

Šo mērķu sasniegšanu, kas saistīta ar mobilitāti, ceļošanu, pasākumu organizēšanu un sabiedrības dalību, nopietni apdraud Covid-19 pandēmija, kas stipri ietekmējusi pašreizējo un turpmāko EKG īstenošanu un sagatavošanu.

Lēmumā Nr. 445/2014/ES nav paredzēta tāda elastība, kāda nepieciešama, lai ņemtu vērā tādus ārkārtas apstākļus.

Šajos apstākļos Lēmums Nr. 445/2014/ES būtu jāgroza, lai varētu sasniegt EKG mērķus. Izmaiņas nedrīkst novirzīties no lēmuma sākotnējiem principiem, noteikumiem un kārtības un pārsniegt bezprecedenta situācijā absolūti nepieciešamo.

Skaidrs, ka vissmagāk skartas ir tās EKG, kurām savs gads būtu jāīsteno pašlaik (abas 2020. g. EKG) vai jāpaātrina priekšdarbi, lai laikus būtu gatavas nākamajā gadā (visas trīs 2021. gada EKG). Abas 2022. g. EKG un vienīgā 2023. g. EKG ir daudz mazāk skartas, jo tām vēl ir gana laika rūpīgi pārdomāt, kā pielāgot programmas, ņemot vērā dažādus ierobežojošus nākotnes scenārijus.

No 2020. gada marta abām 2020. gada EKG nācās atlikt vai atcelt visus pasākumus, bez kādas skaidrības, kad stāvoklis atkal normalizēsies. Praksē tām liegts īstenot savu EKG gadu un attīstīt priekšdarbos paveikto. EKG 2020 kultūras programmu iespējamā pagarināšana līdz 2021. gadam gan nekompensētu abu pilsētu milzīgos zaudējumus, ko tās cieš, taču ļautu jaunā gaismā parādīt abu EKG 2020 darbības 2021. gada pirmajos mēnešos. EKG zīmols tām arī

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 445/2014/ES (2014. gada 16. aprīlis), ar ko izveido Savienības rīcību "Eiropas kultūras galvaspilsētas" no 2020. līdz 2033. gadam un atceļ Lēmumu Nr. 1622/2006/EK (OV L 132, 3.5.2014., 1. lpp.).

[2] Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums (ES) 2017/1545 (2017. gada 13. septembris), ar kuru groza Lēmumu Nr. 445/2014/ES, ar ko izveido Savienības rīcību "Eiropas kultūras galvaspilsētas" no 2020. līdz 2033. gadam (OV L 237, 15.9.2017., 1. lpp.).

palīdzētu ilgāku laiku būt uzmanības centrā.

Covid-19 arī izraisījusi lielu nenoteiktību vai visās jomās, kas saistītas ar 2021. gada EKG: nedrošas izredzes saņemt finansējumu no publiskā un privātā sektora partneriem, nezināmi drošības noteikumi, kas ietekmē gan darbu pilsoņu iesaistē, gan atļaujamo pasākumu veidus, kā arī ceļošanas ierobežojumi, kas mazina tūristu plūsmas un Eiropas/starptautisko partnerību iespējas. Profilakses pasākumi ir triju 2021. gada EKG priekšdarbus palēninājuši līdz kritiskam punktam, lai gan normālos apstākļos to pūliņiem vajadzētu dubultoties. Īstenošanas grupas dažus mēnešus nedarbojās, un potenciālo līgumpartneru ekonomiskā izdzīvošana ir neskaidra. Tādēļ tiek ieteikts trīs 2021. gada EKG pārcelt uz 2022. vai 2023. gadu.

Pēc Apvienotās Karalistes izstāšanās no Savienības paredzēts, ka 2023. gadā EKG nosaukumu nesīs tikai viena pilsēta. Divu no trijām EKG 2021 pārcelšana uz 2023. radītu līdzsvaru: būtu trīs EKG 2022. gadā un trīs 2023. gadā. Līdzsvarota pieeja maksimalizētu EKG akcijas pamanāmību.

Lai piemērotos aprakstītajiem apstākļiem, proti, dotu iespēju abām 2020. gada EKG pagarināt kultūras programmas līdz 2021. gadam un pārceltu gadus, kuros nosaukumu varēs nest 2021. gada EKG valstis, Lēmums Nr. 445/2014/ES ir jāgroza.

2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

• Juridiskais pamats

Priekšlikums groza Lēmumu Nr. 445/2014/ES, ar ko izveido Savienības rīcību "Eiropas kultūras galvaspilsētas" no 2020. līdz 2033. gadam, tādēļ tas baltās uz to pašu juridisko pamatu, proti, LESD 167. panta 5. punktu.

• Subsidiaritāte (neekskluzīvas kompetences gadījumā)

Tā kā Lēmums Nr. 445/2014/ES ir Savienības tiesību akts, to var grozīt tikai ar līdzvērtīgu tiesību aktu. Dalībvalstis nevar rīkoties katra par sevi.

• Proporcionalitāte

Ierosinātie grozījumi ir piemēroti 2020. un 2021. gada EKG ārkārtas situācijas pārvarēšanai, radot labvēlīgākus apstākļus kultūras programmu un pasākumu īstenošanai tādā veidā, kas nodrošina akcijas mērķu sasniegšanu.

Ierosinātie grozījumi nepārsniedz minētā mērķa sasniegšanai vajadzīgo, jo attiecas tikai uz izmaiņām 2020. un 2021. gadā, kad paredzama vislielākā pandēmijas ietekme.

• Juridiskā instrumenta izvēle

Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 445/2014/ES ir Savienības tiesību akts, un to var grozīt tikai ar tāda paša veida tiesību aktu.

3. APSPRIEŠANOS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM REZULTĀTI

Kopš Covid-19 uzliesmojuma Komisija dažādās individuālas, divpusējās un kolektīvās formās ir uzturējusi ciešus kontaktus un dialogu ar visu 2020.–2023. gada EKG īstenošanas grupām, lai labāk izprastu pandēmijas ietekmi uz pašreizējo un gaidāmo Eiropas kultūras galvaspilsētu īstenošanu un sagatavošanu. Īstenošanas grupas ir arī sadarbojušās ar savām attiecīgajām padomēm, kā arī ar pašvaldību, reģionu un valsts iestādēm, lai virzībai uz priekšu

kopīgi izpētītu labākās norises vietas. Ar Komisiju tieši sazinājās arī dažu valstu iestādes (Īrija, Rumānija, Grieķija, Lietuva, Luksemburga, Ungārija un Serbija).

Tā, šajā laikposmā tika sarīkotas četras kopīgas sanāksmes tiešsaistē: 2. aprīlī – kopīga telekonference ar abām 2020. gada EKG un Īrijas un Horvātijas kultūras ministriju pārstāvjiem, 29. aprīlī – kopīga tiešsaistes sanāksme ar abām 2022. gada EKG, 30. aprīlī – kopīga tiešsaistes sanāksme ar visām trim 2021. g. EKG, 5. maijā – kopīga tiešsaistes sanāksme ar visām astoņām 2020.–2023. gada EKG.

Pēc Komisijas uzaicinājuma katra 2020., 2021., 2022. un 2023. gada EKG nosūtīja Komisijai vēstuli (vairumu kopīgi parakstījusi attiecīgā kultūras ministrija/ministrs), kurā pauda vēlmi pagarināt/pārcelt savu EKG gada kultūras programmu un pārliecinoši pamatoja savu nostāju.

Nākamajās rindkopās dots pārskats par apspriešanās rezultātiem.

Visvairāk un vistiešāk skartas ir abas 2020. gada EKG. No 2020. gada marta abām bija jāatliek vai jāatceļ visi pasākumi, bez kādas skaidrības, kad (un vai) stāvoklis normalizēsies. Faktiski tām liegts īstenot savu EKG gadu un attīstīt priekšdarbos ieguldīto. Abām EKG īstenošanas grupām bija jāatstādina darbinieki, un to darbība pa daļai ir iesaldēta.

Visās trīs 2021. gada EKG Covid-19 izraisījusi lielu nenoteiktību gandrīz visās jomās, kas saistītas ar gatavošanos: nedrošas izredzes saņemt finansējumu no publiskā un privātā sektora partneriem, nezināmi turpmākie drošības noteikumi, kas ietekmēs gan darbu pilsoņu iesaistē, gan atļaujamo pasākumu veidus, kā arī ceļošanas ierobežojumi, kas mazina tūristu plūsmas un Eiropas/starptautisko partnerību iespējas. Normālos apstākļos pūliņiem vajadzētu dubultoties, taču profilakses pasākumi ir palēninājuši triju 2021. gada EKG priekšdarbus līdz kritiskam punktam, jo īstenošanas grupas nedarbojās un potenciālo līgumpartneru ekonomiskā izdzīvošana ir neskaidra.

Abas 2022. g. EKG un vienīgā 2023. g. EKG ir daudz mazāk skartas, jo tām vēl ir gana laika rūpīgi pārdomāt, kā pielāgot programmas, ņemot vērā dažādus ierobežojošus nākotnes scenārijus.

Visbeidzot, šķiet, ka 2020.–2023. gada EKG pandēmija neskar vienādi.

Skaidrs, ka vissmagāk skartas ir tās EKG, kurām savs gads būtu jāīsteno pašlaik (abas 2020. g. EKG) vai jāpaātrina priekšdarbi, lai laikus būtu gatavas nākamajā gadā (visas trīs 2021. gada EKG).

Jāpiezīmē arī, ka viena gada EKG var tikt ietekmētas dažādā mērā, jo pārvietošanās ierobežojumi Eiropā nebija vienādi, kultūras nozares noturība un pašvaldību un reģionu un valstu valdības iestāžu finansiālās iespējas nav vienādas un/vai tās nebija sasniegušas vienādu attīstības līmeni priekšdarbos, kad tās skāra pandēmija, un rezultātā dažām trieciens nāca brīdī, kad tām bija ļoti ātri jāvirzās uz priekšu.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Komisijas priekšlikumam nav tiešas ietekmes uz budžetu. Melinas Merkuri naudas balva, ko katrai izraudzītajai pilsētai izmaksā līdz nosaukuma gada marta beigām saskaņā ar lēmuma 14. panta nosacījumiem, un izmaksas, kas saistītas ar Savienības iestāžu un struktūru iecelto ekspertu grupas locekļu darbu, tiek segtas no programmā "Radošā Eiropa" esošajiem līdzekļiem 2014.–2020. gada finanšu shēmai vai tiks segtas no turpmākajām Savienības

kultūras atbalsta programmām pēc 2020. gada. Priekšlikuma rezultātā laikposmā no 2020. līdz 2033. gadam Eiropas kultūras galvaspilsētu skaits palielināts netiks.

5. CITI ELEMENTI

Priekšlikumā Komisija ierosina:

- pielikumā iekļautajā kalendārā 2023. gadā atļaut vairāk par divām dalībvalstīm,
- dot iespēju Horvātijas un Īrijas izraudzītajām 2020. gada EKG īstenot savas programmas līdz 2021. gada 30. aprīlim, nemainot nosaukuma gadu,
- gadu, kurā Rumānijai un Grieķijai ir tiesības rīkot EKG, pārcelt no 2021. uz 2023. gadu,
- gadu, kurā kādai kandidātvalstij vai potenciālajai kandidātvalstij ir tiesības nest EKG nosaukumu, pārcelt no 2021. uz 2022.,
- apstiprināt to Lēmuma 445/2014/ES 7.–11. un 13. pantā minēto procesu derīgumu, kuri jau pabeigti attiecībā uz 2021. nosaukuma gadu (kā iepriekš norādīts, mainās tikai nosaukuma gads),
- attiecīgi atjaunināt abu 2020. gada EKG galīgā novērtējuma iesniegšanas termiņu.

2020/0179 (COD)

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES LĒMUMS

par grozījumiem Lēmumā Nr. 445/2014/ES, ar ko izveido Savienības rīcību "Eiropas kultūras galvaspilsētas" no 2020. līdz 2033. gadam

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 167. panta 5. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu[3],

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru,

tā kā:

(1) Akcijas "Eiropas kultūras galvaspilsētas" mērķi saskaņā ar Lēmuma Nr. 445/2014/ES 2. pantu ir sargāt un veicināt kultūras daudzveidību Eiropā, veicināt kultūras ieguldījumu pilsētu ilgtermiņa attīstībā, palielināt kultūras piedāvājuma klāstu, daudzveidību un Eiropas dimensiju pilsētās, arī ar transnacionālu sadarbību, paplašināt kultūras pieejamību un dalību tajā, stiprināt kultūras nozares spējas un saiknes ar citām nozarēm un ar kultūru uzlabot pilsētu tēlu starptautiskā mērogā.

(2) Lai šos mērķus sasniegtu, vajadzīga mobilitāte, ceļošana, pasākumu organizēšana un sabiedrības dalība, ko Covid-19 pandēmijas laikā ir ļoti grūti vai pat nav iespējams panākt.

(3) Visā Eiropā veikto noslēgšanās pasākumu dēļ kultūras pasākumu norises vietas ir slēgtas un kultūras pasākumi ir atcelti vai atlikti uz nenoteiktu laiku. Eiropas un starptautiskie kultūras sadarbības projekti ir radikāli palēninājušies, jo robežu fiziska šķērsošana ir bijusi ierobežota. Visbeidzot, ņemot vērā ieņēmumu straujo kritumu un sabiedrības veselības jaunās vajadzības, pašvaldības un reģionu un valstu valdības nonāk arvien spiedīgāka budžeta apstākļos. Tagad sarežģītāka kļūst arī privātā sponsorēšana kultūras jomā – tāpēc, ka nav publiska pasākuma, ko sponsorēt, vai tāpēc, ka uzņēmumi dod priekšroku ar sabiedrības veselību saistītām sponsorēšanas darbībām.

(4) Pašreizējās un nākamās Eiropas kultūras galvaspilsētas ir ietekmētas dažādā mērā, galvenokārt atkarā no gada, kurā drīkst nest šo nosaukumu. Šķiet, ka visvairāk ietekmēta ir abu 2020. gada Eiropas kultūras galvaspilsētu īstenošana un visu trīs 2021. gada Eiropas kultūras galvaspilsētu gatavošanās.

(5) Abām 2020. gada Eiropas kultūras galvaspilsētām bija jāatliek vai jāatceļ visi pasākumi, bez kādas skaidrības, kad (un vai) stāvoklis normalizēsies. Faktiski tām

[3] OV C , , . lpp.

liegts īstenot savu 2020. gada Eiropas kultūras galvaspilsētas gadu un attīstīt priekšdarbos ieguldīto.

(6) Visās trīs 2021. gada Eiropas kultūras galvaspilsētās Covid-19 izraisījusi lielu nenoteiktību gandrīz visās jomās, kas saistītas ar gatavošanos: nedrošas izredzes saņemt finansējumu no publiskā un privātā sektora partneriem, nezināmi turpmākie drošības noteikumi, kas ietekmēs gan darbu pilsoņu iesaistē, gan atļaujamo pasākumu veidus, kā arī ceļošanas ierobežojumi, kas mazina tūristu plūsmas un Eiropas partnerību iespējas. Normālos apstākļos pūliņiem vajadzētu dubultoties, taču profilakses pasākumi ir palēninājuši visu trīs 2021. gada Eiropas kultūras galvaspilsētu priekšdarbus līdz kritiskam punktam, jo īstenošanas grupas nedarbojās un potenciālo līgumpartneru ekonomiskā izdzīvošana nav skaidra.

(7) Lēmumā Nr. 445/2014/ES nav noteikta elastība, kas nepieciešama ārkārtējos apstākļos, t. i., nav noteikumu par tā gada pagarināšanu vai pārcelšanu, kurā kādai pilsētai ir uzticēts nest Eiropas kultūras galvaspilsētas nosaukumu.

(8) Tādēļ Lēmums Nr. 445/2014/ES jāgroza tā, lai tas būtu cieši pielāgots vajadzībai pārvarēt ārkārtas situāciju, ļaujot pilsētām, kuras nes Eiropas kultūras galvaspilsētas nosaukumu un kuras pandēmija skārusi vissmagāk, īstenot savas programmas tā, ka ir iespējams sasniegt akcijas mērķus.

(9) Konsultācijās, kurās piedalījās attiecīgās pilsētas un dalībvalstis, tika secināts, ka pienākas nodrošināt iespēju Horvātijas un Īrijas izraudzītajām 2020. gada EKG savas programmas turpināt īstenot līdz 2021. gada 30. aprīlim, nemainot izraudzīto gadu. Tāpēc attiecīgi jāgroza Lēmuma 445/2014/ES 3., 4. un 16. pants.

(10) Konsultācijās, kurās piedalījās attiecīgās pilsētas un dalībvalstis, tika secināts, ka gads, kurā Rumānija un Grieķija ir tiesīgas nest Eiropas kultūras galvaspilsētas nosaukumu, būtu pārceļams no 2021. uz 2023. gadu, un gads, kurā kādai kandidātvalstij vai potenciālajai kandidātvalstij ir tiesības nest EKG nosaukumu, būtu pārceļams no 2021. uz 2022. gadu. Tāpēc būtu attiecīgi jāgroza Lēmuma 445/2014/ES 3. pants un minētā lēmuma pielikumā iekļautais kalendārs. Šim lēmumam nebūtu jāietekmē to 7.–11. un 13. pantā minēto procedūru derīgums, kuras jau ir pabeigtas attiecībā uz 2021. nosaukuma gadu,

IR PIEŅĒMUŠI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Lēmumu Nr. 445/2014/ES groza šādi:

(1) 3. pantu groza šādi:

(a) 2. punkta otro daļu aizstāj ar šādu:

"Nosaukumu katru gadu piešķir ne vairāk kā vienai pilsētai katrā no divām dalībvalstīm, kas norādītas pielikumā iekļautajā kalendārā ("kalendārs"), un attiecīgajos gados – vienai pilsētai no Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas valsts, kura ir Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu puse ("EBTA/EEZ valsts"), kandidātvalsts vai potenciālas kandidātvalsts, vai vienai pilsētai no valsts, kas pievienojas Savienībai 5. punktā izklāstītajos apstākļos. 2023. gadā nosaukumu nes ne vairāk kā viena pilsēta katrā no trim dalībvalstīm, kas norādītas pielikumā iekļautajā kalendārā.";

(b) 3. punktu aizstāj ar šādu:

"Tiesības nest nosaukumu dalībvalstu pilsētām piešķir uz vienu gadu atbilstoši dalībvalstu secībai kalendārā. Pilsētām, kuras nosaukumu nes 2020. gadā, ir iespēja turpināt īstenot savu kultūras programmu līdz 2021. gada 30. aprīlim, nemainot nosaukuma gadu.";

(2) 4. panta 2. punkta otro daļu aizstāj ar šādu:

"Kultūras programma aptver nosaukuma gadu, un to izstrādā īpaši nosaukuma mērķiem saskaņā ar 5. pantā noteiktajiem kritērijiem. Pilsētām, kuras nosaukumu nes 2020. gadā, ir iespēja turpināt īstenot savu kultūras programmu līdz 2021. gada 30. aprīlim.";

(3) 16. panta 1. punktam pievieno šādu piekto daļu:

"Pilsētas, kuras nosaukumu nes 2020. gadā, novērtējuma ziņojumus sagatavo un nosūta Komisijai līdz 2022. gada 30. aprīlim.";

(4) pielikumu aizstāj ar šā lēmuma pielikuma tekstu.

2. pants

Spēkā paliek Lēmuma 445/2014/ES 7.–11. pantā un 13. panta 2. punkta a) apakšpunktā minētās procedūras, kas jau pabeigtas attiecībā uz 2021. nosaukuma gadu. Nosaukuma gadu maina saskaņā ar šā lēmuma pielikumu.

3. pants

Šis lēmums stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tā publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī.*

Briselē,

Eiropas Parlamenta vārdā – Padomes vārdā —
priekšsēdētājs *priekšsēdētājs*